

Space for resilience

SPARE WP5

Innbyggerengasjement mot invasive arter: Hva har vi lært?

Håkon Iversen, Pådriv
Bård Bredesen, Bymiljøetaten

Sluttseminar SPARE
25.02.2026

BAKGRUNN

I SPARE er det identifisert noen utfordringer ved dagens praksis som er til hinder for ivaretagelse av det biologiske mangfoldet i Oslo. En av dem er manglende involvering av innbyggere og lokale aktører på måter som utnytter deres kunnskaper og engasjement.

I 2025 samarbeidet Bymiljøetaten i Oslo med SPARE for å utforske hva som skal til for at bydeler, lokale aktører og innbyggere i bydelene kan involveres i implementeringen av [handlingsplanen for biologisk mangfold](#).

HANDLINGSPLAN FOR BIOLOGISK MANGFOLD I OSLO

Handlingsplan for biologisk mangfold i Oslo 2023-2030

identifiserer de største utfordringene med tap av natur i Oslo, og beskriver tiltak for å verne, restaurere og forbedre tilstanden til det biologiske mangfoldet i Oslo.

Bymiljøetaten (BYM) har det overordnede ansvaret for oppfølging og implementering av handlingsplanen, mens andre etater har delansvar for noen av tiltakene i planen.

HVA KAN BYDELENE OG DE SOM BOR DER BIDRA MED BEDRE ENN NOEN ANDRE I KOMMUNEN?

- Kjenner best til lokale forhold
- Har eierskap og engasjement for stedet de bor og jobber på
- Er selv en bidragsyter til problemet gjennom sine handlinger, og er den som best kan gjøre noe med det
- Utgjør en stor ressurs som kan skape veldig gode resultater dersom innsatsen tilrettelegges og målrettes

ORGANISERING AV SAMARBEIDET

Sentral prosjektledelse
SPARE, BYM, Deichman

Lokal prosjektledelse
Bydel Sagene

Lokal prosjektledelse
Bydel Nordre Aker

Lokale aktører
og innbyggere

Lokale aktører
og innbyggere

MÅL FOR INVOLVERINGEN

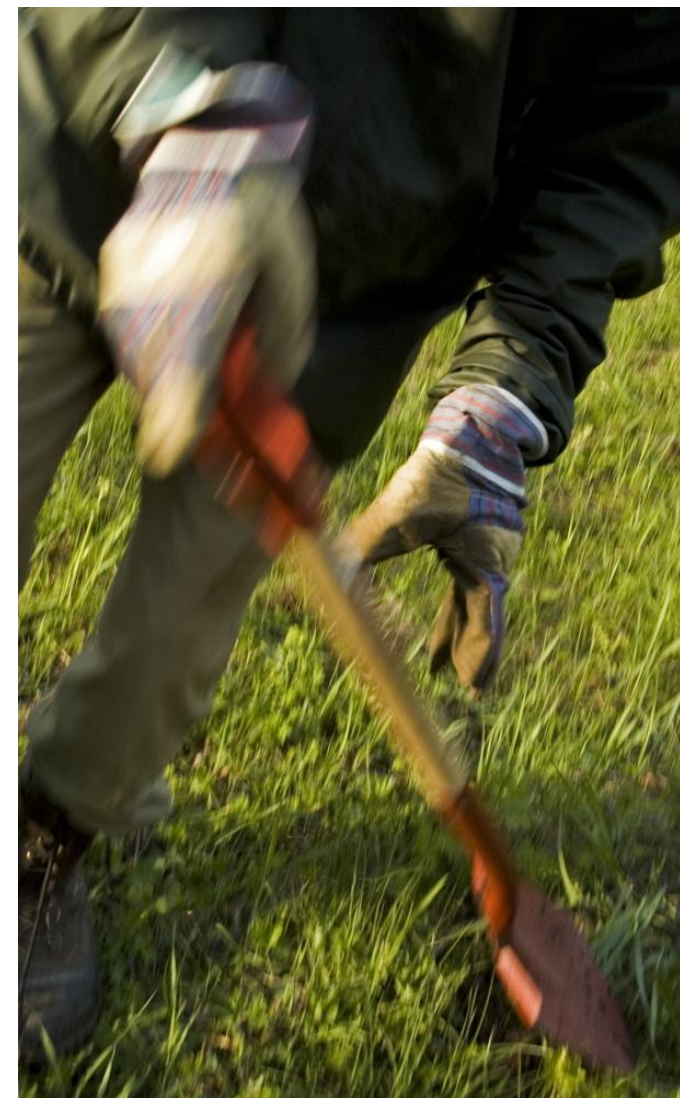
HOVEDMÅL

Bekjempe utvalgte invasive arter i bydel Sagene og bydel Nordre Aker

Øke bevissthet om biologisk mangfold og styrke lokalt eierskap

Bygge samarbeid mellom bydeler, frivillige, skoler, næringsliv og innbyggere om handlingsplan for biologisk mangfold i Oslo

Invasive arter i bydel Sagene og bydel Nordre Aker

Space for resilience (SPARE)

HVILKE PLANTEARTER ER VALGT Å BEKJEMPE OG HVORFOR ?

- Bekjempe på forsommeren (før sommerferie) – russekål
- Bekjempe på ettersommeren (etter sommerferie) - kanadagullris

Kriterier:

- Høy eller svært høy økologisk risiko
- Lette å oppdage og bestemme
- Ingen forvekslingsarter
- Greie bekjempelsesmetoder (luking, spade)
- Vanlige arter langs Akerselva

RUSSEKÅL (*Bunias orientalis*)

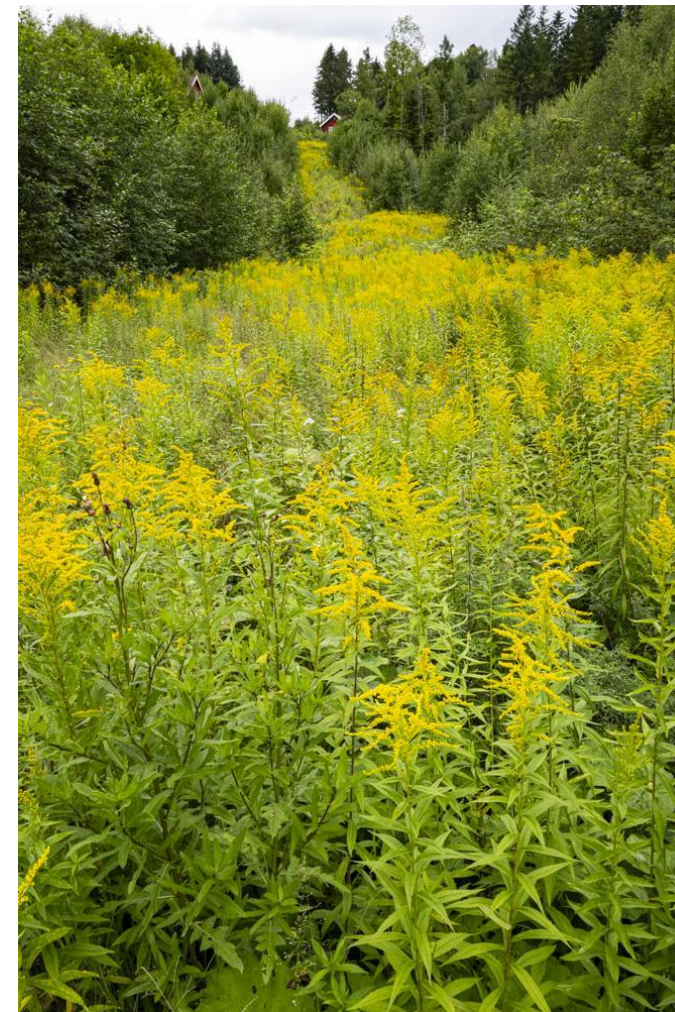

- Opprinnelse: Sørøst-Europa, Vest- og Sentral-Asia
- Kjennetegn: Sitrongule blomster med 4 kronblader, løvetannlignende blader, blomstrer mai-juli, 1 meter høy, pelerot
- Forekomst: Veikanter/turveikanter, engmiljøer, brakkmark i Øst-Norge og på Sørlandet
- Egenskaper: Danner etter hvert store og tette bestander som effektivt fortrenger annen vegetasjon
- Bekjempelsesperiode: mai/juni og midten/slutten av juni
- Bekjempelsesmetode: rotkutting (spade)

KANADAGULLRIS (*Solidago canadensis*)

- Opprinnelse: Nord-Amerika
- Kjennetegn: Små gule blomster på sidegreiner, lansettformete blader, blomstrer i juli og august, 1,5 meter høy, krypende jordstenger
- Forekomst: Turveikanter, transportårer, engmiljøer, hogstflater, brakkmark på Sørlandet, Øst-Norge og til dels Trøndelag
- Egenskaper: Danner etter hvert store og tette bestander som effektivt fortrenger annen vegetasjon. Frø spres effektivt med vind
- Bekjempelsesperiode: juli og august
- Bekjempelsesmetode: lusing

Erfaringer fra involvering av bydeler, innbyggere og lokale aktører i bekjempelse av invasive arter 2025

Space for resilience (SPARE)

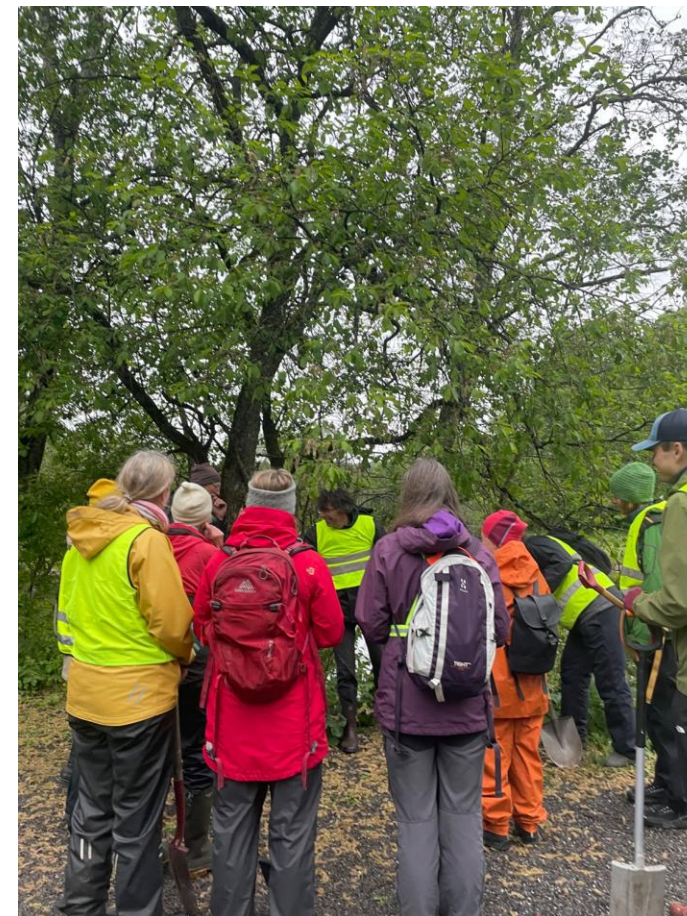
AKSJONSDAGER 2025

Dato	Tidspunkt	Målgruppe	Planteart	Resultater
Tirsdag 27. mai	17:30–19:30	Alle, inkl de som jobber og er på skole på dagtid	Russekål	36 eksterne deltakere 60 sekker
Torsdag 12. juni	11:00–14:00	Spesielt rettet mot skoleklasser	Russekål (Kanadagullris)	22 eksterne deltakere 40 sekker
Torsdag 21. aug.	17:30–19:30	Alle	Kanadagullris	19 eksterne deltakere 74 sekker

OPPSUMMERING AV FUNN

- **Involvering og ressurser:** Bydeler, innbyggere og lokale aktører har ikke vært involvert i planlegging/tilrettelegging om gjennomføring av handlingsplanen.
- **Styringsmessig samordning:** BYMs rolle/mandat/budsjetter/ressurser dekker i liten grad involvering og støtte; faktisk involvering har ofte vært personavhengig.
- **Operativ samordning:** Når det blir lagt til rette for samarbeid mellom BYM, bydeler og innbyggere, ser vi at det både er vilje og evne til å samarbeide om implementering av handlingsplanen.

OPPSUMMERING AV FUNN

- **Deltakelse på oppstartsworkshop:** Oppstartsworkshopen for aksjonen fikk 24 deltakere. Bare et fåtall hørte om workshopen via Oslo kommunes kanaler.
- **Deltakelse på aksjonsdager:** Aksjonsdagene ga gode resultater. Selv i dårlig vær var stemningen god, og den sosiale effekten tydelig.
- **Egeninnsats:** Mange ville bidra utenom de faste tidspunktene.
- **Skoler:** Svak mobilisering; kun respons fra 2 skoler (1 ungdomsskole, 1 vgs), ingen deltok.

OPPSUMMERING AV FUNN

- **Effekt:** Aksjonsdagene ga god effekt! Befaringer langs Akerselva på slutten av sesongen viste nesten ingen russekål igjen der innsatsen ble gjort.
- **Kommunikasjon:** Informasjon om aksjonen ble sendt ut via e-poster og nettsider og publisert i lokalaviser. Dette fungerte bra.
- **Avfallslogistikk:** Det finnes ikke gode ordninger i Oslo for å kvitte seg med planteavfall fra invasive arter.
- **Grenseobjekt:** Handlingsplanen er omfattende; et tydelig «grenseobjekt» gjør mobilisering enklere.

Den aggressive russekålen invaderer Sør-Norge. Nå inviterer Oslo til kamp langs Akerselva

De vakre, gule blomstene lyser opp veikanter, enger og jorder, men Oslo vil ikke ha den.

▶ [Lytt til artikkelen](#) • 4 min

ANBEFALTE FORBEDRINGSTILTAK

1. **Styring og finans (Byrådet/MOS)**
 - **Bydeler/etater trenger klar politisk bestilling i tildelingsbrev, tiltaksliste el.l om handlingsplanen** (felles eierskap, politiske føringer og budsjetterammer).
 - **Øremerk midler eller annen form for finansiering til bydelene** til gjennomføring av tiltak i handlingsplanen.
2. **Organisering for samskaping (BYM)**
 - **Etabler en «Samskaper-rolle»** for implementering av tiltak fra handlingsplanen
 - **Lag en enkel samskappingsstrategi** for handlingsplanen
 - **Bruk eksterne partnere** ved behov (f.eks. Pådriv Oslo)

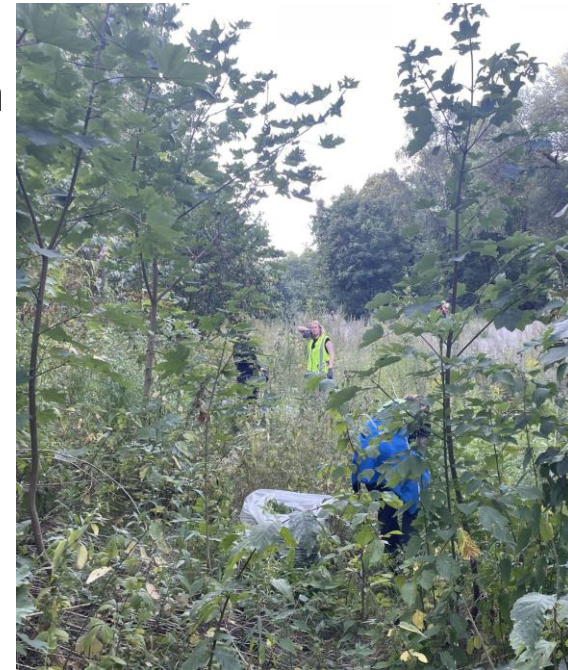

ANBEFALTE FORBEDRINGSTILTAK

3. Kommunikasjon (BYM + bydeler + nettverk)

- **Etabler en operativ kommunikasjonsansvarlig** for handlingsplanen som driver all ekstern kommunikasjon om implementering av delmål og tiltak.
- **Utvikle en offensiv kommunikasjonsplan** for implementering av handlingsplanen.
- **Målrett budskapet:** tydeliggjør både naturfaglig effekt og sosial verdi.

4. Aksjoner og deltakelse (Samskaper + bydeler)

- **Tidspunkt:** Legg felles aksjonsdager til ettermiddag/kveld; unngå dagtid
- **Kombiner innsatser:** Organiserte dugnader, lavterskel egeninnsats, samt inspirere frivillige organisasjoner.
- **Kommuniser tydelig effekten og verdien** av å bekjempe invasive arter
- **Bygg på SPARE-erfaringer** i planlegging og gjennomføring.

ANBEFALTE FORBEDRINGSTILTAK

5. **Avfallsløsninger (BYM + relevante etater)**
 - **Faste ordninger:** flere innsamlingspunkter og mottaksstasjoner for invasive arter, tilrettelegg pålitelige henteordninger.
 - **Klart budskap** om korrekt håndtering/levering for å unngå feil avfallssortering.

6. **Skolesamarbeid (Samskaper + skoler)**
 - **Planlegg i god tid og koble aksjoner til læreplanen.**
 - **Kombiner undervisning og nærmiljø-aksjoner (SPARE-modellen)**

7. **Oppfølging og måling**
 - **Mål og følg opp** resultater av innsatsen om bekjempelse av invasive arter.

Space for resilience

SPARE WP5

Takk til alle som har bidratt!

Håkon Iversen, hakon@oslo.paadriv.no

Bård Bredeesen, bard.bredeesen@bym.oslo.kommune.no

Sluttseminar SPARE

25.02.2026